

heeft willen maken van oude subjectieve formules, waaraan niettemin hier en daar overblijfselen uit de romantische school van Amsterdam door een gekunsteld effect herinneren, en dat is jammer, want in zijn geheel geeft dit paviljoen uitdrukking aan een scherpe visie op de werkelijkheid, en van een met zekerheid vaststellen van het plan, omdat het concreet object dat niet meebrengt; het paviljoen van Nederland zou zich kunnen verheffen tot den rang der fraaie oplossingen van de Tentoonstelling. Men voelt er een geestelijke discipline in; overal is hier het leven geëxalteerd, tot grootheid opgevoerd. Men voelt er alle mogelijkheden in, tot evenwicht gebracht, en 't is door deze samenstelling dat dit paviljoen ook in evenwicht is met de nieuwe tijden.

De kunst ontstaat uit dit dubbel evenwicht, de geïntellectualiseerde vreugde van den mensch, die zijn macht bezingt en de universaliteit van den geest bevestigt.

III. DE BEELDHOUKUNST

DOOR J. CSAKY

SEDERT eeuwen is dit de eerste maal, dat de beeldhouwkunst zich geplaatst heeft gezien voor de groote problemen van idee-verwezenlijking binnen een bouwkunstig kader. In grooten getale zijn de beeldhouwers op de proef gesteld, wel hun grootste proef sinds den aanvang der moderne tijden.

Reeds van het begin dezer eeuw af aan waren sporadische en schuchtere pogingen in 't werk gesteld om een groote, monumentale kunst te stichten, vereenigend in één groot oeuvre de drie takken der plastische kunst: bouwkunst, beeldhouw- en schilderkunst. Drie-eenheid die altijd is geweest en altijd zal moeten zijn één en ondeelbaar. Pogingen, te zeer alleenstaand om beslissend te kunnen zijn. Ditmaal echter werd een zwaar en ernstig beroep gedaan op de beeldhouwkunst door de bouwkunstenaars. Teekenen wij het stijdstip op.

Helaas kan men zonder aarzelen zeggen dat het resultaat geenszins aan de verwachting beantwoordt. Men kan de geheele expositie rondgaan, niet of nauwelijks ontmoet men de groote oplossing der aaneensluiting van architectuur en sculptuur, die men hoopte en die men recht had te verwachten. Het is dus in de hoogste mate belangwekkend de oorzaken van deze mislukking na te gaan.

Groote fouten zijn in de eerste plaats gemaakt door de organisatoren zelf van de tentoonstelling, fouten van opzet, al van te voren de pogingen in gevaar brengend, die het begin hadden kunnen zijn van een schoon welslagen.